

мотивацію і допомагає здобувачам освіти досягати кращих результатів у навчанні.

Список використаних джерел:

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021. 350 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/930/93001/Rekom_zahalni_1_.pdf.
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 р. № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-16#n15>.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 р. № 1115 «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n22>.
7. Голодюк Лариса. Інноваційні форми розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у системі неперервної освіти // Професійний розвиток педагога в контексті викликів сьогодення: збірник наукових статей за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Черкаси, 19 квітня 2023 р). / за ред. Т.К. Андрющенко. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПІ ЧОР», 2023. С. 32-36. (Електронна книга)

1.2. ОРГАНІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ТА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ УЧНІВ

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ТРАНСФОРМАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Надія ПЛАЩЕВСЬКА,

методист науково-методичної лабораторії виховної роботи, фізичної культури та безпечного освітнього середовища

комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»;

ТЕТЯНА ГОРБУНОВА,

консультант, модератор професійних спільнот педагогів ЗПО, бібліотекарів ЗЗСО комунальної установи «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників Кропивницької міської ради»

Нова українська школа – це основна реформа Міністерства освіти і науки. Її мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись здобувачам освіти. Вони зможуть отримувати не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті, розвивати навички, що стануть основою для навчання протягом усього життя.

Восьмий рік реформа НУШ упевнено втілюється у закладах загальної середньої освіти. Значимою фігурою в освітньому процесі кожного закладу освіти має стати бібліотекар, перед яким постають виклики, що потребують компетентного та професійного підходу. Бібліотека Нової української школи – це простір, який задовольняє безліч потреб, є ресурсним осередком і експериментальним майданчиком для учнів і вчителів, забезпечує вільний доступ до якісних електронних підручників, енциклопедій, лабораторій. І саме бібліотека має форсувати реалізацію нового змісту освіти, що ґрунтується на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації школярів у суспільстві, посідає важливе місце у структурі кожного закладу. Фактично бібліотека має стати інформаційним центром для учнів і вчителів, що забезпечує вільний доступ до широкого спектру джерел інформації.

Для бібліотек НУШ характерні п'ять стратегічних векторів:

- цифровізація;
- інтерактивність;
- колаборація;
- академічна доброчесність;
- глобалізація.

Сьогодні ефективно проявила себе в багатьох країнах світу так звана чотирипросторова модель організації бібліотечного простору, яка передбачає такі складові:

- **простір натхнення:** покликаний надихати й стимулювати переживання дитини завдяки організації різних подій та заходів, а також за допомогою комфортного дизайну;
- **простір навчання:** місце, де діти можуть відкривати й досліджувати світ за допомогою відкритого доступу до знань та інформації;
- **перформативний простір:** аби надихатись, мати доступ до творчих інструментів і матеріалів, отримати можливість для реалізації власної творчості або інноваційних рішень;
- **місце зустрічі:** відкритий, публічний простір, де можна зустрітися з друзями та однодумцями поза навчанням.
- Завдяки працівникам бібліотеки зі книгосховища перетворюються на ефективну складову освітнього середовища – чотирипросторову модель.

Простір бібліотек передбачає: відкритість; безпечність; креативність; мобільність.

Бібліотеки пройшли процес за формулою «від зібрання до зберігання» і трансформуються у формулу «від зібрання до творення».

Важливим напрямом роботи сучасного шкільного бібліотекаря є педагогіка партнерства, співпраця з учителями різних предметів, класними керівниками, педагогами-організаторами, практичними психологами,

представниками громади. Бібліотекарі сприяють професійному розвитку вчителів, дають їм можливість ознайомлюватися з новими інформаційними ресурсами і технологіями, цифровою трансформацією та безпекою освітнього простору в системі неперервної освіти, навчальними планами і методиками. Разом із педагогами бібліотекар здійснює роботу щодо замовлення підручників, передплати періодичних видань, збереження фонду підручників, організовує видачу і приймання підручників.

Таким чином, шкільний бібліотекар допомагає педагогам:

- у доборі матеріалів як з власного бібліотечного фонду, так і інтернет-ресурсів під час роботи над науково-методичною проблемою;
- вивчає та задовольняє інформаційні потреби педагогічного колективу та здобувачів освіти, створюючи окремі кейси (наприклад, підбір матеріалів на заняття);
- надає інформацію працівникам закладу про нормативні документи, накази Міністерства освіти і науки України, інструктивно-методичні листи;
- допомагає у роботі над проєктами;
- рекомендує матеріал для конкурсів, засідань педради, методичних об'єднань;
- готує інформацію щодо аналізу читацьких інтересів;
- складає інформаційні, рекомендаційні списки літератури;
- проводить бібліографічні огляди, дні інформації;
- готує книжкові виставки, організовує тематичні вечори;
- організовує зустрічі з письменниками і діячами культури рідного краю.

Шкільні бібліотекарі готують інформаційні бюлетені нових надходжень, експрес-інформацію, буклети, тематичні та інформаційні списки, рекомендаційні списки літератури з різних напрямів виховання: громадянського, національно-патріотичного, екологічного та формування здорового способу життя.

Актуальними формами роботи шкільного бібліотекаря є:

- надання інформації учасникам освітнього процесу на сайті або через соціальні мережі, месенджери тощо;
- ознайомлення учасників освітнього процесу з новими надходженнями до бібліотеки та про її нові ресурсні можливості;
- організація навчання педагогів та здобувачів освіти з можливостями і процедурою пошуку потрібних джерел на електронних ресурсах та в базах даних.

Успішне професійне зростання бібліотекаря НУШ буде ефективним за умов методичної підтримки та оптимального вибору вектору професійного розвитку. Провідниками в цьому напрямку є центри професійного розвитку

педагогічних працівників, які не лише супроводжують фахове зростання працівників, але й вивчають та поширюють інформацію про програми підвищення кваліфікації, корисні ресурси, новації в бібліотечній справі. Серед іншого працівники центрів:

- координують діяльність професійних спільнот педагогів;
- консультують щодо траєкторії професійного розвитку, розроблення документів;
- використанням інтерактивних платформ та цифрових інструментів, що забезпечують і покращують освітній процес.

Зразком такої співпраці може бути діяльність комунальної установи «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Кропивницької міської ради, яку очолює Оксана СТРЮКОВА. Напрямок роботи, що стосується професійного розвитку шкільних бібліотекарів, у зазначеній установі координує Тетяна ГОРБУНОВА, консультант, модератор професійних спільнот педагогів ЗПО, бібліотекарів ЗЗСО.

Професійна діяльність Тетяни Василівни є прикладом успішного і творчого перетворення бібліотек закладів загальної середньої освіти Кропивницької міської ради на згадані вище чотирипросторові моделі. Головний акцент вона робить на формування вектору професійного розвитку бібліотекаря НУШ. Вагоме значення Тетяна Василівна надає координації проєктів, серед яких: «Книжкова екосистема Нової української школи як невід’ємна складова системи освіти»; «Цифрові технології у сучасному бібліотечному середовищі НУШ». Протягом 2023-2025 років у межах проєкту «Книжкова екосистема Нової української школи як невід’ємна складова освіти» в комунальній установі була організована творча група бібліотекарів, яка працювала над реалізацією науково-методичної проблеми «Вебліографічні списки як інноваційна форма інформаційно-бібліографічного обслуговування бібліотеки. Вебліографічні списки літератури для 5-9 класів НУШ». До складу творчої групи увійшли як досвідчені, так і молоді бібліотекарі. Її цільовою аудиторією стали педагогічні працівники, які викладають українську та зарубіжну літературу і працюють за програмами НУШ, а також учні закладів освіти міста. Метою створення цієї групи було вирішення низки важливих проблем сучасної освіти України:

- відсутність або недостатня кількість друкованих підручників і програмових творів з української та зарубіжної літератури для НУШ;
- методична допомога бібліотекарям і педагогам закладів освіти міста, що спрямована на забезпечення доступу до матеріалів програмових творів з української та зарубіжної літератури 5-9 класів;
- розвиток професійної майстерності, а саме інформаційно-цифрової компетентності бібліотекарів і педагогів закладів освіти, обмін досвідом.

Підтримка педагогів, можливість поділитися з ними практичними надбаннями є надважливим завданням. Крім того, доступ до якісної різножанрової книги, насамперед україномовної, у різних форматах відповідно до потреб, є реалізацією одного з напрямів Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та операційного плану її реалізації на 2023-2025 роки.

Результатом роботи творчої групи стало створення «Мобільної читалки» для учнів 5-7 класів, яка містить вебліографічні ресурси, QR-коди, відео та аудіоматеріали до всіх творів за програмами, якими користуються заклади загальної середньої освіти міста. З метою зручного користування матеріали було створено в різних форматах та на різних електронних носіях.

З роботою творчої групи бібліотекарів можна ознайомитись за посиланням: <https://uk.padlet.com/gorbunovatanya231/5-xtlhduslhngkcorp>.

З метою надання методичної допомоги та підвищення фахового рівня молодих бібліотекарів у межах роботи «Школи молодого бібліотекаря» проводяться засідання за темою «Розвиток цифрової компетентності бібліотекаря як складової його професійної майстерності та повсякденної практики». На заходах, запланованих модератором, молоді бібліотекарі навчаються створювати вебліографічні списки літератури та QR-коди. Усе це сприяє здійсненню цифрової трансформації діяльності шкільних бібліотек. Усі матеріали засідань «Школи молодого бібліотекаря» її учасники розміщують на єдиному ресурсі у відкритому доступі для подальшого використання в роботі. З ними можна ознайомитись за посиланням:

<https://padlet.com/gorbunovatanya23/z4s1ooay9ve15t42>.

Цифрова трансформація бібліотечного простору в системі НУШ розкриває широкі перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу, підвищення фахових компетентностей бібліотекарів закладів загальної середньої освіти і підкорення ними нових вершин професійної майстерності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&tag=nova-ukrainska-shkola>.
3. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як важлива життєва стратегія». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-rozvytku-chytannia-na-period-do-2032-roku-chytannia-iak-zhyttieva-s190-30323>.
4. НУШ: інтегрований розвиток наскрізних компетентностей сучасного педагога. URL: https://vernissage2025.blogspot.com/p/blog-page_951.html.
5. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. URL: https://drive.google.com/file/d/10Di47ix4tKnvZULQgMz-e5Su_ALTSvB4/view